

ภาษาอังกฤษกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21*

ENGLISH AND BUDDHISM PROPAGATION IN 21ST CENTURY

พระมหาวรสาละยะ วรสายานนท์

Phramaha Varasaya Varasayananda

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus, Thailand

ชนมกร ประไกร

Chanomkorn Prakrai

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: chanomkorn@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาจำนวนมาก กอปรกับชาวตะวันตกหันมาสนใจพระพุทธศาสนาเพราะศรัทธาพระหรือครูผู้สอนเป็นแบบอย่างที่ดีและมีความรู้ความสามารถในการสอน แจกแจงหัวข้อธรรมพร้อมทั้งวิธีปฏิบัติอย่างชัดเจน สามารถนำพุทธศาสนาออกเผยแผ่แก่นานาอารยประเทศทั่วโลกทั้งในยุโรปและอเมริกา ทำให้มีวัดไทยพุทธศาสนาเกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั้งยังมีชาวตะวันตกเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุในประเทศไทยเป็นจำนวนมากขึ้น กลายเป็นพระภิกษุมีชื่อเสียงโด่งดังหลายรูป ที่เป็นเช่นนั้นเหตุผลหลัก คือ ศาสนาพุทธมีคำสอนที่เป็นสันติอหิงสา ไม่สนับสนุนการใช้ความรุนแรง และมีคำสอนที่เป็นเหตุเป็นผล ตั้งอยู่บนบริบทสังคมแห่งศีลธรรมจรรยาบรรณที่ควรประพฤติ จากการศึกษาข้อมูลโครงการสนทนาธรรมกับพระสงฆ์ (Monk Chat) และโครงการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามวัดและสำนักปฏิบัติธรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ปรากฏว่า ชาวต่างชาติสนใจพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ถือเป็นเป้าหมายหนึ่งในการเรียนรู้พุทธศาสนาภาษาอังกฤษจึงเป็นสื่อกลางในการสอนดังกล่าว หากภิกษุผู้เป็นทูตในการสั่งสอนมีทักษะภาษาอังกฤษดี จะเป็นคุณูปการต่อพุทธศาสนานานาและสามารถนำคำสอนจากพระไตรปิฎกแปลภาษาอังกฤษเผยแผ่สู่ชาวตะวันตกที่สนใจมากยิ่งขึ้น ดังนั้น พระสงฆ์จำเป็นต้องรู้ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่พระสงฆ์ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่เพียงพอต่อความต้องการการเรียนรู้พระพุทธศาสนาและการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของชาวต่างชาติที่เพิ่มมากขึ้น พร้อมกับควรสนับสนุนส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์ให้มีทักษะ

* Received 6 July 2020; Revised 22 September 2020; Accepted 15 October 2020

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้การเผยแผ่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Thailand is known as the center of Buddhism where a number of population are Buddhists. Westerners seem to be interested in Buddhism because of monks' manners and teaching quality. They are good role models and able to explain the Dhamma or demonstrate how to practice clearly, thus Buddhism spread to the western countries with many Thai Buddhist temples across Europe and America. Moreover, many westerners have ordained and became famous monks who give sermons to laypeople. Considering the fact above, one of the main reasons is that Buddhism upholds the principles of peacefulness and non - violence and teachings are based on reasoning basis and morality in society. A study of many programs, such as Monk Chat and Meditation Retreat found that the number of foreigners has increased dramatically in various temples across Thailand, especially in Chiang Mai. Many foreigners visit Chiang Mai every year and Chiang Mai become the center of practicing Buddhism for foreigners at the same time. English is the main language and has the important role for the monks who are teachers for communicating and teaching. If monks who are diplomats to teach dhamma to people can speak English. They can translate Tipitaka into English and interpret the meaning of Buddhist books to propagate Buddhism in foreign lands. With the reasons given above, the monks should know English and be able to communicate English well. Unfortunately, the number of the monks who know both Buddhism and English are still low comparing to the increasing demand of the foreigners who need to study Buddhism and meditation. 20st century skill sets are needed to be promoted for monks to spread Buddhism effectively.

Keywords: English, Buddhism Propagation, 21st Century

บทนำ

ปัจจุบันภาษาอังกฤษเป็นที่ยอมรับถูกใช้เป็นภาษากลางและมีความเป็นสากลในการสื่อสารระหว่างประเทศทั่วโลก ภาษาอังกฤษจัดว่าเป็นภาษาที่มีคนพูดมากที่สุดในโลก และใช้มากที่สุดในทางการเมืองและสังคมเศรษฐกิจ จัดเป็นภาษาที่มีอิทธิพลสูงที่สุดในโลก ในองค์การสหประชาชาติ ภาษาที่อนุญาตให้ใช้ มี 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส (French) ภาษารัสเซีย (Russian) ภาษาจีน (Mandarin) ภาษาสเปน (Spanish) และภาษาอังกฤษ (English) แต่ภาษาอังกฤษใช้บ่อยและมากที่สุด รวมทั้งเป็นภาษาที่ใช้ในวิทยาการคอมพิวเตอร์ของโลกอีกด้วย (เลิศ เกษรคำ, 2541)

ปัจจุบันพบว่า ภาษาอังกฤษใช้เป็นภาษาแรกและภาษาราชการ (English used as the first or official language) ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก โดยมากพูดกันในสหราชอาณาจักรอังกฤษ (United Kingdom) สหรัฐอเมริกา (United States) แคนาดา (Canada) ออสเตรเลีย (Australia) ไอร์แลนด์ (Ireland) นิวซีแลนด์ (New Zealand) และประเทศในแถบแอฟริกา (Africa) แคริบเบียน (Caribbean) ทั้งในเอเชียใต้ (South Asia) เป็นต้นด้วย อีกทั้งยังกลายเป็นภาษาถิ่นที่ถูกใช้มากเป็นอันดับสามรองจากภาษาจีนกลาง และภาษาสเปน (David Crystal, 2003) และยังมีอีกหลายประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (English as an official or second language) ได้แก่ อินเดีย (India) ฮองกง (Hong Kong) ปากีสถาน (Pakistan) เมียนมา (พม่า) (Myanmar) เนปาล (Nepal) ศรีลังกา (Sri Lanka) บรูไน (Brunei) บังกลาเทศ (Bangladesh) มาเลเซีย (Malaysia) ฟิลิปปินส์ (Philippines) สิงคโปร์ (Singapore) เป็นต้น (สรพร ศิริจันทร์, 2557) เดวิส แกรดดอล (Davis Graddol) กล่าวว่า งานวิจัยเรื่อง English Next ของสถาบันภาษา British Council นับวันจำนวนผู้เรียนภาษาอังกฤษทั่วโลกจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ คาดว่าในอีก 10 – 15 ปีข้างหน้า (ประมาณปี 2015 - 2020) จำนวนผู้เรียนจะเพิ่มสูงสุดถึง 2 พันล้านคน (ถนอมจิตต์ สารอดและคณะ, 2559) จากงานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า ประชากรโลกต่างเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษในสังคมโลกยุคใหม่

อีกประการหนึ่ง การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นที่นิยมสามารถเข้าถึงทุกคนได้อย่างง่ายดาย ผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี พ.ศ. 2560 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 3.4 พันล้านคน จากประชากรโลกมีทั้งหมด 7.3 พันล้านคน แสดงให้เห็นว่า การเข้าถึงข้อมูลการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางภาษาได้เกิดขึ้นในวงกว้างที่ต้องอาศัยภาษาที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างกลุ่มที่มีภาษาต่างกัน นั่นก็คือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ยอมรับและเป็นสากลเข้าใจกันได้ทั่วโลก (สำนักยุทธศาสตร์, 2560) ดังนั้น ภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษากลาง หรือ ELF (English as a

Lingua Franca) หมายถึง ผู้เรียนและคู่สนทนามีภาษาแม่ต่างกัน ต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร (เอชน ยามาตี, 2561) ในวาระประชุมสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียนซัมมิต (ASEAN Summit) โดยที่ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในสมาชิกของสมาคมอาเซียน ในปี 2007 วาระการประชุมได้ระบุในกฎบัตรอาเซียนข้อที่ 34 ให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางเพื่อการทำงานหรือปฏิบัติการ “the Working Language of ASEAN Shall be English” ทั้งนี้ เพื่อความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติงาน ในกรณีที่สมาชิกของสมาคมมีพื้นฐานภาษาแตกต่างกัน”

สำหรับพุทธศาสนา จัดว่าเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือทั่วโลก ตามสถิติระบุว่า มีพุทธศาสนิกชนจำนวน 487 ล้านคนทั่วโลก (กรุงเทพธุรกิจ, 2561) ในการประชุมชาวพุทธนานาชาติ ครั้งที่ 4 เนื่องใน “วันวิสาขบูชาโลก พ.ศ. 2550” ซึ่งจัดขึ้นที่พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (ศุภวรรณ อาริจิตรานุสรณ์ และสินีนาถ ศุภรัตน์เมธ, 2560) มีนักบวชนิกายต่าง ๆ และชาวพุทธจากทั่วโลกมาประชุมกัน จะเห็นว่าการประชุมดังกล่าว ภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นตัวกลางในการสื่อสารในกลุ่มชาวพุทธนานาชาตินั้น บทความนี้ต้องการนำเสนอความสำคัญของการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมพร้อมกับการสื่อสารไร้พรมแดนให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาด้านศีลธรรมและจริยธรรมที่ยั่งยืน

ความสำคัญและปัญหาภาษาอังกฤษกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เริ่มตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าส่งพระสาวกออกไปประกาศศาสนา หลังจากออกพรรษาแล้ว เมื่อพรรษาแรกที่จำพรรษา ณ เมืองพาราณสี ตรัสแก่พระอรหันตชีนาสพ 60 รูป ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวันว่า “จรถ ภิกขเว จาริก พุพฺพชนิตาย พุพฺพชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ.” แปลว่า “เธอทั้งหลาย จงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” (พิมพ์ิมล แก้วมณีและคณะ, 2558) และในรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อประมาณหลังพุทธปรินิพพานล่วงแล้ว ราวปี พ.ศ. 236 พระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งพระสมณทูตไปยังดินแดนต่าง ๆ เพื่อประกาศพระพุทธศาสนา 9 สายด้วยกัน ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 9 สายนั้น รวมเข้ากับแถบประเทศในคาบสมุทรแหลมสุวรรณภูมิ (พระครูญาณเพชรรัตน์, 2557) แนวคิดเรื่องการเลือกภาษาในการเผยแผ่ พระพุทธเจ้าทรงใช้ภาษาบาลีเป็นสื่อกลางในการประกาศพระศาสนา หลังพุทธกาลเมื่อครั้งสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ 1 พระมหากัสสปเถระก็ใช้ภาษาบาลีนี้ถามตอบพระธรรมวินัยในปฐมสังคายนาในถ้ำสัตตบรรณ (พระมหาประสิทธิ์ ญาณปทีโป, 2558) เหตุที่ใช้ภาษาบาลีก็เพราะการสังคายนาทำกันในแคว้นมคธ โดยที่ภาษาบาลีมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่ง คือ ภาษามาคธี (Magadhi) คือเป็น

ภาษาพูดกันในแคว้นมคธ เพราะความรุ่งเรืองของแคว้นมคธ แผ่ขยายอาณาเขตการปกครองกว้างขวาง ศูนย์กลางพุทธศาสนาก็จะตั้งมั่นในแคว้นมคธ โดยการอุปถัมภ์จากกษัตริย์เมืองมคธ จึงทำให้ภาษามคธเป็นภาษาที่คนพูดกันโดยมาก และเป็นภาษาในการเผยแผ่พุทธศาสนาในยุคแรก ๆ

จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงเลือกภาษาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ภาษาที่นิยมและคนพูดกันโดยมาก หรือที่เรียกว่า ภาษาที่เป็นภาษากลาง เพราะศูนย์กลางการปกครองสมัยนั้นคือแคว้นมคธ ด้วยเหตุผลดังกล่าว อาจคาดการณ์ได้ว่า เนื่องจากความนิยมในการใช้ภาษาประชาชนนั่นเอง ซึ่งถ้าพระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ ภาษาอังกฤษคงจะเป็นอีกภาษาหนึ่งที่พระพุทธเจ้าจะเลือกใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเช่นกัน ในสังคมยุคปัจจุบันนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่สังคมโลก ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากอิทธิพลของภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษากลางและเป็นสากล ทั้งปัจจุบันเห็นได้ว่า ชาวตะวันตกหันมาสนใจพุทธศาสนามากขึ้น เป็นอีกความท้าทายที่พระสงฆ์ในปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญฝึกทักษะด้านภาษาอังกฤษของตนทั้ง 4 ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้ชำนาญสามารถนำไปใช้ได้จริงในการเผยแผ่พุทธศาสนา

การที่ชาวตะวันตกให้ความสนใจในการศึกษาพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น (พระทีนวัฒน์ สุขสง, 2558) เห็นได้จากปรากฏการณ์ที่ผ่านมา เช่น มีการประกาศให้พระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในศาสนาที่สำคัญในประเทศอิตาลี รวมทั้งเกิดกระแสการนำหลักการปฏิบัติสมาธิไปประยุกต์ใช้ในงานสาขาอาชีพต่าง ๆ ในบางประเทศ เช่น ในประเทศอังกฤษ ได้มีการนำหลักการทำสมาธิในเชิงพุทธไปสอนในโรงเรียนประถมในประเทศอังกฤษ รวมทั้งได้จัดชั่วโมงการนั่งสมาธิลงในตารางเรียนประจำสัปดาห์ในหลายโรงเรียน ในประเทศแคนาดา มีกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจบางเขต ได้มีกิจกรรมนั่งสมาธิร่วมกันทุกเช้าก่อนออกไปทำหน้าที่ดูแลรักษาบ้านเมือง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศความรู้ทางภาษาท้องถิ่นที่พระธรรมทูตไปอยู่ประจำ โดยเข้าใจพื้นฐานชีวิตและวัฒนธรรมของคนในสังคมที่ตนเองต้องการจะไปเผยแผ่ รวมถึง ทฤษฎีความรู้สากลของโลกที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเผยแผ่ เช่น ภาษาอังกฤษ ประวัติศาสตร์ อารยธรรมโลก และหลักการของศาสนาหลักอื่น ๆ ของโลก เป็นต้น (อุตร เขียวอ่อน, 2561) จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ผ่านโครงการ Monk Chat เป็นหนึ่งโครงการที่ช่วยเพิ่มความสามารถด้านภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ จะช่วยเพิ่มศักยภาพการเผยแผ่พุทธศาสนาสู่สังคมโลกได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น การพัฒนาทักษะด้านภาษาของภิกษุสามเณรจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อตอบสนองความต้องการในการศึกษาพระพุทธศาสนาของชาวต่างชาติในนานาอารยประเทศ และที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยอีกด้วย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา จัดให้มีโครงการ Monk Chat เพื่อส่งเสริมความรู้ภาษาอังกฤษและเผยแผ่พระพุทธศาสนาขึ้น ตามที่วิจัยรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ (วีรยุทธ พงษ์ศิริ, 2560) ระบุในงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดตั้งโครงการ วัดอุปสมงค์ พัฒนาการ ประโยชน์ และผลสมฤทธิ์ว่า ประมาณปี พ.ศ. 2546 จากแนวคิดของศาสตราจารย์เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม ที่ต้องการจะเปิดเวทีให้พระนิสิตของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กลุ่ม 1 ที่ต้องการจะฝึกภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติที่มาเยี่ยมชมวัดเจติยหลวงวรวิหาร ซึ่งมีวัดอุปสมงค์เพื่อเป็นเวทีให้พระนิสิตนักศึกษาและสมาชิก ในการฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติ ขณะเดียวกันได้เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของสงฆ์ 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ต่อมามหาวิทยาลัยพายัพ นำโดยอาจารย์จอห์น บัตต์ (อดีตรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยพายัพ) และอาจารย์มาร์ธา มีความสนใจโครงการนี้ เนื่องจากเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษและเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนาให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนั้น ทางมหาวิทยาลัยพายัพ จึงได้ส่งนักศึกษากลุ่มแรกเข้าร่วมทำกิจกรรมกับพระนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หลังจากนั้น ท่านอาจารย์ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม มีความเห็นว่าการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับพุทธธรรม ของพระนักศึกษากับชาวต่างชาติ นั้น ยังเป็นปัญหาอยู่มาก เนื่องจากพระนักศึกษายังไม่เข้าใจใน หลักธรรมเท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมพุทธธรรมภาคภาษาอังกฤษแก่พระนักศึกษา ได้ร่วมมือกับพระมหาบุญสมสมบัติ ปากาโร (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา) ในการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ ปัจจุบันโครงการนี้ตั้งอยู่บริเวณหน้าอาคาร สำนักหอสมุด วัดเจติยหลวง เชียงใหม่ หรือด้านข้างพระวิหารหลวง เปิดทำการทุกวัน ในเวลาประมาณ 09.00 – 19.00 นาฬิกา โดยมีพระนักศึกษาที่เป็นสมาชิกโครงการ Monk Chat ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาทำหน้าที่ เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยคำถามที่ชาวต่างชาติถามบ่อยที่สุด ได้แก่ What is Buddhism? What is monk's daily routine? What is life after death? เป็นต้น (วีรยุทธ พงษ์ศิริ, 2560)

ความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยโครงการ Monk Chat แก่ชาวต่างชาติ อยู่ในระดับสูงมาก อยู่ที่ 95 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการเรียนการสอนการสนับสนุนด้านการศึกษา ภาษาอังกฤษในห้องเรียนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา วัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน อยู่ที่ 92 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้เพิ่มโครงการ Monk Chat เข้าไปอยู่ในกิจกรรมท่องเที่ยว

ของจังหวัดเชียงใหม่ มีเว็บไซต์ต่างประเทศที่ช่วยเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์การเผยแพร่ ได้แก่ www.Lonelyplanet.com และ www.tripadvisor.com ส่วนด้านการศึกษาพระสงฆ์ และนักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการพูด การฟังภาษาอังกฤษ เพราะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยชาวต่างชาติจะได้รับประโยชน์จากการสนทนาร่วมกับพระสงฆ์ พร้อมกับเป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อความเข้าใจพระพุทธศาสนาและการฝึกวิปัสสนากรรมฐานที่ชาวต่างชาติในปัจจุบันให้ความสนใจอย่างมาก (วีรยุทธ พงษ์ศิริ, 2560)

จากการเผยแพร่งกล่าว ช่วยให้ผู้ชมสงบสุขและผู้คนมีศีลธรรมมากขึ้น ซึ่งปัญหาของการขาดศีลธรรมอันเนื่องมาจากปัจจัยหลัก 2 ประการ (พระมหาจักรพล สิริธโร, 2563) กล่าวคือ

1. ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือผู้ส่งสาร อันได้แก่ พระภิกษุสงฆ์หรือบรรพชิตมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการเผยแผ่หลักพุทธธรรม ขาดเครื่องมือการสื่อสารและทักษะการใช้เครื่องมือสำหรับสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมือและการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับยุคสมัย และใช้การสื่อสารที่ยากต่อการเข้าใจ

2. ผู้ศึกษาธรรมหรือผู้รับสาร ผู้เรียนหรือผู้สนใจพระพุทธศาสนาเน้นการศึกษาธรรมะจากการให้ทานมากจนเกินไป โดยขาดการศึกษาและการทำความเข้าใจแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา

จากปัญหาการดังกล่าวทำให้ทราบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการแบบเชิงรับ โดยการศึกษาหลักคำสอนจากวัดหรือพระภิกษุสงฆ์และกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญต่าง ๆ โดยขาดการยืดหยุ่น ทั้งวิธีการสอนและการสื่อสารให้ตรงกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทุกระดับ การเลือกใช้เครื่องมือหรือวิธีการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญอันจะนำหลักคำสอนเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21

การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับ มีหลักคำสอนที่ทันสมัยในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตถูกใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก มีเว็บไซต์ต่าง ๆ มากมาย การเผยแผ่ธรรมะผ่านทางอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยการนำหลักธรรมคำสอนมาเผยแผ่ให้ผู้สนใจ ได้เข้าไปเรียนรู้ธรรมะทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้นและยังทำให้มีชาวต่างชาติได้สนใจศึกษาพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ช่วยอำนวยความสะดวก ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นชุมชนเมืองแห่งการเรียนรู้ของโลกไร้พรมแดน (พระมหาภิกขิตถ์ สิริบุญโญ, 2562) แต่กระนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนายังจำกัดวงแคบหรือสำหรับประชาชนบางกลุ่มที่สามารถเข้าถึงได้ ขณะเดียวกันแนวโน้มผู้ศึกษาธรรมยังลดลงอย่างต่อเนื่อง (พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร, 2561) โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในและภายนอก

ปัจจัยภายใน อันได้แก่ พระภิกษุสงฆ์สามเณรบวชน้อยลง ผู้เข้ามาเป็นพระภิกษุสามเณรบวชตามประเพณีหรือบวชระยะสั้น พร้อมกันนั้นคณะสงฆ์ไม่ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันที่ถูกขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีและนวัตกรรมการสื่อสาร

ปัจจัยภายนอก กล่าวคือ การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีและนวัตกรรม การสื่อสารไร้พรมแดนขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและเศรษฐกิจทั่วโลกทั้งทางบวกและทางลบ รวมถึงพระพุทธศาสนา จากปัจจัยดังกล่าวทำให้ต้องปรับเปลี่ยนและทบทวนกระบวนการทัศน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง (พระมหาจักรพล สิริโร, 2563) ตามหลักการศึกษาศตวรรษที่ 21 แห่งยูเนสโก ซึ่งเน้นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะความรู้จากสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีที่เป็นแหล่งเรียนรู้ นอกห้องเรียน โดยมีองค์ประกอบ 4 รูปแบบ อันประกอบด้วย

1. การเรียนรู้เพื่อรู้ เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การพิจารณาความเป็นจริง การฝึกสติสมาธิโดยเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

2. การเรียนรู้เพื่อให้นำไปปฏิบัติได้ เป็นการเรียนรู้หลักพระพุทธศาสนาเชิงบูรณาการระหว่างความรู้ทางพระพุทธศาสนาและการฝึกปฏิบัติ โดยมนุษย์เป็นผู้กำหนดวิถีในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

3. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน เรียนรู้หลักธรรมการดำรงชีวิตร่วมกันผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยมีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคมอันเนื่องมาจากเหตุและปัจจัย

4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต การศึกษาพระพุทธศาสนาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามแนวทางของกฎแห่งกรรมเพื่อให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ผู้ศึกษาธรรมะมีส่วนร่วมแทนที่พระสงฆ์จะเป็นผู้บรรยายเพียงอย่างเดียว (พระมหาจักรพล สิริโร, 2563) โดยเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมหรือชี้แนะการศึกษาศาสนา ตามทฤษฎีของเบนจามิน บลูม ได้จำแนกการเรียนการสอนออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ซึ่งการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านเมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ล้วนเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางทั้งสิ้น โดยการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนตามทฤษฎีของเบนจามิน จำแนกระดับความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนในแต่ละด้านไว้ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง ความสามารถจากการเรียนรู้ทางด้านสติปัญญา แบ่งออกเป็น 6 ชั้นเรียงลำดับจากต่ำไปสูง ได้แก่

- 1.1 ความจำความเข้าใจ

- 1.2 การนำไปประยุกต์ใช้

- 1.3 การรู้จักวิเคราะห์

- 1.4 การประเมินค่า
- 1.5 การสร้างสรรค์
2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หมายถึง พฤติกรรมการรับรู้ของบุคคล ได้แก่
 - 2.1 การรับรู้
 - 2.2 การตอบสนอง
 - 2.3 การเห็นคุณค่า
 - 2.4 การจัดระบบ
 - 2.5 การสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยม

3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการแสดงออกมาจากการรับรู้เรียนรู้ ได้แก่

- 3.1 การเลียนแบบการทำตามคำแนะนำการทำตามแบบการหาความถูกต้อง
- 3.2 การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ

จากทฤษฎีดังกล่าว การเผยแพร่ธรรมะสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้ธรรมะหรือผู้ที่มีความสนใจเน้นการศึกษาด้วยตนเองจากความสนใจของตนเองเป็นหลักผ่านช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ

ส่วนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในแต่ละยุคมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างอันออกไป (พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร, 2561) พอจะแบ่งออกเป็น 5 ยุคหลัก ดังต่อไปนี้

1. ยุคการสื่อสารโดยคำพูดการเผยแพร่พระพุทธศาสนาใช้วิธีมุขปาฐะหลักการสื่อสารการเผยแพร่พระพุทธศาสนาตั้งแต่ยุคแรก (ยุคก่อนใช้ตัวอักษร) ยุคที่พระพุทธเจ้าและพระสาวกอยู่ ใช้หลักการสื่อสารธรรมะ คือการใช้แบบ มุขปาฐะ (การท่องจำ) เพื่อพระพุทธเจ้าได้สอนให้แก่พระภิกษุ อุบาสก และอุบาสิกา ในสถานที่ ต่าง ๆ

2. ยุคการสื่อสารโดยการเขียนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยเขียนตามผนังถ้ำจารึกลงใบลาน ยุคที่เริ่มมีการสื่อสาร โดยจารึกลงผนังถ้ำและรูปปั้นต่าง ๆ เมื่อมีการพัฒนาเครื่องมือการสื่อสาร ก็ได้มีการจารึกคำสอนพระพุทธเจ้า และเรื่องราวต่างตามผนังถ้ำต่างที่ได้พบเห็นกันมา

3. ยุคการสื่อสารโดยการพิมพ์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาโดยการพิมพ์หนังสือ พระไตรปิฎก คัมภีร์ ตำราทางพระพุทธศาสนา ยุคที่มีการพัฒนาเครื่องมือในการทำสำเนาและการพัฒนาของภาษา ก็มีการจารึกคำสอนพระพุทธเจ้า ลงในใบลานต่าง และในหนังสือพระไตรปิฎก ที่เราได้พบเห็นกันมา

4. ยุคการสื่อสารโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางวิทยุโทรทัศน์ (ยุคสื่อไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์)

5. ยุคการสื่อสารโดยโทรคมนาคมและดิจิทัลมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางดาวเทียม และอินเทอร์เน็ต ยุคที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้คอมพิวเตอร์ มือถือ และโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมถึงคำสอนพระพุทธเจ้า ในระบบ Facebook, YouTube, Instagram ต่าง ๆ ที่ทำให้พระพุทธศาสนาเข้าสู่ยุคคนรุ่นใหม่ได้ง่าย เนื่องจากสังคมสารสนเทศเป็นยุคในการบริโภคข่าวสาร และเป็นปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบันในยุคดิจิทัล ที่คนรุ่นใหม่และรุ่นกลาง ไม่มีเวลาไปวัดฟังธรรม เนื่องจากมีภาระในการทำมาหากินเลี้ยงดูครอบครัว จนไม่มีเวลาจะเข้าวัด และทั้งหมดนี้ก็มีการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามยุคสมัย เพื่อจะได้ดำรงคำสอนของพระพุทธเจ้าสืบต่อไป

จะเห็นว่ารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแต่ละยุคสมัยสอดคล้องกับการพัฒนาของอารยธรรมในแต่ละยุคตามความเจริญของช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ในยุคที่ 5 โดยมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ พระสงฆ์ควรปรับตัว โดยการศึกษาการใช้เครื่องมือสมัยใหม่เพื่อพัฒนาการเผยแผ่ให้มีประสิทธิภาพพร้อมกับพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศตวรรษที่ 21 ให้สมบูรณ์และศึกษาอยู่ตลอดเวลาพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

นอกจากนี้ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรสนับสนุนให้พระสงฆ์พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อปรับตัวให้เข้ากับโลกปัจจุบัน (เหิงยีน ถิ ทุ ฮ่า และสิรินาถ จงกลกลาง, 2561) อันประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ได้แก่ การมีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problems Solving) การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน (Communication and Collaboration) ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ (Information Literacy) ความรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information, Communications and Technology Literacy; ICT Literacy) ความรู้พื้นฐานด้านสื่อ (Media Literacy) และ ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ได้แก่ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การมีความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง (Initiative and Self - Direction) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross Cultural Skills) การเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information, Media, and Technology Skills) การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีจุดมุ่งหมายพื้นฐานการศึกษา คือการเรียนรู้เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สามารถดำรงชีพอยู่ในโลกตามยุคสมัยได้อย่างมีคุณภาพ เมื่อสังคมเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาเปลี่ยน นักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่า หากยังหลงติดอยู่กับสิ่งเก่า ๆ ที่เคยใช้ได้ผลในยุคเก่า ย่อมจะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริง

ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่ยังจะเข้มข้นนั้น การตัดสินใจได้ในระดับบุคคลหรือระดับหน่วยงาน อย่างตระหนักในศักยภาพของตนเองไม่จำเป็นต้องรอนโยบายหรือคำสั่งจากระดับชาติหรือ ส่วนกลางโดยเฉพาะ เรื่องการสอน การเรียนรู้ การบริหารจัดการ และการเป็นผู้นำเพื่อเป็นส่วน หนึ่งในการนำพาผู้เรียน ให้ก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญได้อย่างสอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไป (อมรรัตน์ เตชะนอกและคณะ, 2563) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการสอนของพระสงฆ์ จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมาก

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 มีแนวทางในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาที่เหมาะสม (พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร, 2561) ดังต่อไปนี้

1. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านไลฟ์สดทางเฟซบุ๊ก (Facebook Live) โดยใช้ ภาพนิ่งหรือวิดีโอสั้นเพื่อนำเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด เช่น งานสวดมนต์ข้ามปี งานบรรพชา สามเณร งานอุปสมบท การมาฆบูชา วันวิสาขบูชา พร้อมกันใช้การสื่อสารให้ทันสมัย เปิดให้มีการ แสดงความคิดเห็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อโซเชียลไลน์แอด (Line@) ในการนำเสนอ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญของวัด เช่น งานสวดมนต์ข้ามปี งานบรรพชาสามเณร งานอุปสมบท การมาฆบูชา วันวิสาขบูชา พร้อมกันใช้การสื่อสารให้ทันสมัย เปิดให้มีการแสดงความคิดเห็นทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเว็บไซต์ (Website) โดยใช้เป็นภาพนิ่ง หรือเป็นสื่อ วิดีโอสั้น เป็นกิจกรรมที่วัดนั้น ๆ ได้จัดงาน เช่น งานบรรพชา สามเณร งานอุปสมบท งานวันมาฆบูชา งานวันวิสาขบูชา งานสวดมนต์ข้ามปี โดยสอดแทรกหัวข้อธรรมนั้น ๆ และ ขยายใจความในหัวข้อธรรมให้เข้าใจง่าย โดยใช้ภาษาในการสื่อสารแบบสมัยใหม่พร้อมทั้งเปิด ให้มีการแสดงความคิดเห็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4. พัฒนาเว็บไซต์ห้องสมุดพระพุทธศาสนาโลกให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็น รูปธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลกอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

5. พัฒนาศักยภาพพระภิกษุสงฆ์สามเณรผ่านการฝึกอบรมทักษะในศตวรรษ ที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อการเข้าถึงข้อมูลและการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาพร้อมกับชี้แนะแนวทางในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่เหมาะสม ถูกต้องตามพระธรรมวินัย สำหรับพระสงฆ์สามเณร

6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัดและสำนักสงฆ์ที่มีความพร้อมเป็นที่ตั้งของศูนย์การ เรียนรู้ ไอซีทีชุมชน และเป็นศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาผ่านระบบ E - Learning รวมถึง จัดเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมด้วย

7. พัฒนาแอปพลิเคชันเกี่ยวกับธรรมะสำหรับสมาร์ทโฟน เพื่อขยายการเข้าถึงธรรมะได้ง่ายและกว้างในทุกระดับชั้นการศึกษาและประชาชนที่สนใจ

8. ควรมีหน่วยงานหรือองค์กรในการสนับสนุนด้านทุนและความรู้ในการสร้างเว็บไซต์ของวัดในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบการสื่อสารสองทางกับประชาชนเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และใกล้ชิดกับธรรมะและสามารถนำไปปฏิบัติได้

9. ควรมีหน่วยงานหรือองค์กรในการตรวจสอบเนื้อหาธรรมะที่เผยแพร่โลกออนไลน์ โดยเนื้อหาให้ถูกต้องและเป็นไปตามพระไตรปิฎก

10. สนับสนุนให้มีการแปลหนังสือธรรมะเป็นภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ แล้วนำไปเผยแพร่ตามช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจสามารถเข้ามาอ่านได้ทุกที่ทุกเวลา โดยสอดคล้องกับ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทางสื่อสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลา หากมีการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนาได้ทุกหนทุกแห่ง ซึ่งปัจจุบันกระจายไปแทบทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดด้วยเงื่อนไขของกาลเวลาหรือสถานที่ สอดคล้องกับพระธรรมคุณข้อหนึ่งในมหานามสูตร อังคุตตรนิกาย ฉักกนิบาต คำหนึ่งว่า “อกาลโก” หมายถึงไม่ประกอบด้วยกาลคือไม่ขึ้นอยู่กับกาลเวลา บรรลุได้ทันที บรรลุเมื่อใดเห็น ผลได้ทันที เป็นจริงอยู่อย่างใดก็เป็นอย่างนั้นไม่จำกัดด้วยกาล หากนำมาใช้ในการศึกษาก็จะกลายเป็นว่ามีการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนาโดยไม่ถูกจำกัดด้วยกาลเวลาอีกต่อไป ในโลกอนาคตผู้ที่มีความรู้ การเข้าถึงข้อมูลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงจะทำให้มีโอกาสอยู่รอดในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน (พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน, 2557)

จากรูปแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีการกระจายช่องทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามโซเชียลมีเดียที่หลากหลายเพื่อประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกกลุ่มเข้าถึงธรรมะได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว พร้อมกับการนำเสนอเนื้อหาสาระด้านธรรมด้วยภาษาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ มีใช้การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าใจและมีความยืดหยุ่นในการนำเสนอสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอัปโหลดรูปภาพ วิดีโอ หรือการเสนอมัลติมีเดีย เช่น การปาฐกถา การบรรยาย การสัมมนา การสัมภาษณ์ หรือ ธรรมะข้อคิดสกิดใจที่เป็นรูปแบบของคลิปวิดีโอสั้น ๆ ที่ใช้ภาษาง่ายและน่าสนใจ

สรุป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปสู่สังคมโลกในนานาอารยประเทศ ที่มีการเชื่อมต่อกันอย่างไร้พรมแดนในทุกมิติ ภาษาอังกฤษได้เป็นสื่อกลางเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรมีทั้งเชิงรุกและแบบเชิงรับ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถในพุทธธรรมทางพุทธศาสนาและภาษาอังกฤษในระดับนานาชาติ มีความจำเป็นอย่างมากเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการในการเรียนรู้พุทธศาสนาทั้งภายในประเทศ ไทยและต่างประเทศ ประเทศไทยมีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและสนใจศึกษา พุทธศาสนาและฝึกปฏิบัติสมาธิธรรมฐานเพิ่มขึ้นทุกปี แต่พบว่า พระสงฆ์ที่มีความรู้ทั้งด้าน พุทธศาสนาและภาษาอังกฤษมีจำนวนไม่มากพอ โดยวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โรงเรียนปริยัติ ธรรม และมหาวิทยาลัยสงฆ์ทุกแห่ง ควรเพิ่มการฝึกอบรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภาค ภาษาอังกฤษแก่พระสงฆ์ให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว พร้อมกับสนับสนุน ส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์สามเณรให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้การเผยแผ่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด แก่ประชาชนและผู้สนใจ **ข้อเสนอแนะ** 1) บทความนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พุทธ ศาสนาได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษที่จะเผยแผ่คำสอนให้แก่ชาวตะวันตกที่หันมา สนใจพุทธศาสนา 2) ควรศึกษาสถานปฏิบัติธรรม หรือสถานที่ให้ความรู้แก่ชาวตะวันตกอยู่แล้ว ว่ามีประสิทธิภาพอย่างไร แต่ละแห่งนั้นมีหลักการและวิธีการที่สัมฤทธิ์ผลอย่างไร 3) ควร สนับสนุนส่งเสริมทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับผู้เผยแผ่ให้เหมาะสม 4) ควร กำหนดแนวทางในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เหมาะสมกับพระธรรมวินัย

เอกสารอ้างอิง

- เลิศ เกษรคำ. (2541). ไวยากรณ์และเทคนิคภาษาอังกฤษ ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- เหิงยีน ถิ หู ฮ่า และสิรินาถ จงกลกลาง. (2561). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาบัง ประเทศเวียดนาม. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(2), 14-24.
- เอษณ ยามาลี. (2561). ความท้าทายของการประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล ใน บริบทการเรียนการสอนของไทย. วารสารวารสารราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา, 16(3), 19-29.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2561). ประชากรโลกชาวพุทธกำลังลดลง. เรียกใช้เมื่อ 3 กันยายน 2563 จาก www.bangkokbiznews.com
- ณอมจิตต์ สารอดและคณะ. (2559). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาพลศึกษาด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ. วารสาร มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 33(3), 39-66.
- พระครูญาณเพชรรัตน์. (2557). ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก. วารสารสันติ ศึกษาปริทรรศน์ มจร, 2(2), 80-93.

- พระครูสังฆรักษ์พิทยา ญาณธโร. (2561). ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยยุคดิจิทัล. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระทินวัฒน์ สุขสง. (2558). แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหากิตติธัช สิริบุญโญ. (2562). ลักษณะคำสอนที่ทันสมัยในพระพุทธศาสนา. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 5(2), 121-134.
- พระมหาจักรพล สิริธโร. (2563). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 11(1), 80-90.
- พระมหาบุญไทย ปุญญมโน. (2557). การศึกษาพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2563 จาก <http://www.phd.mbu.ac.th/index.php/2014-08-28-08-57-4/73-21>
- พระมหาประสิทธิ์ ญาณปทีโป. (2558). บาลีภาษาของพระพุทธศาสนาเถรวาท. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 1(1), 7-15.
- พิมพิมล แก้วมณีและคณะ. (2558). ประโยชน์สุขคืออะไร: มุมมองทางเศรษฐกิจและสังคม. วารสารวารสารพฤกษกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤกษกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 21(2), 101-118.
- วิริยยุทธ พงษ์ศิริ. (2560). MONK CHAT: รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับชาวต่างชาติของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวารสารพุทธศาสตร์ศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 8(2), 34-43.
- ศุภวรรณ อารีจิตตานุสรณ์ และสินีนารถ สุกลรัตน์เมธ. (2560). การศึกษาบทบาทพุทธมณฑลในบริบทของชุมชน ต่อการวางผังและแผนพัฒนาพื้นที่. วารสารฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(1), 2126-2140.
- สรพรพร ศิริจันทร์. (2557). การเตรียมความพร้อมด้านเจตคติและการสร้างเสริมความเข้าใจของครูสอนภาษาอังกฤษคนไทย ในภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางเพื่ออาเซียน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 8(1), 46-60.
- สำนักยุทธศาสตร์. (2560). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานยุทธศาสตร์.
- อมรรัตน์ เตชะนอกและคณะ. (2563). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(9), 1-15.
- อุดร เขียวอ่อน. (2561). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ. วารสารมหาจุฬาวិชาการ, 5(1), 159-167.

David Crystal. (2003). The Cambridge Encyclopedia of the English Language. (2nd ed.). London: Cambridge University Press.